

„A történelem tanításában vereségeinket oktatják, győzelmeinket elhallgatják!”

Molnár Pál beszélgetése a kárpátaljai születésű publicistával

Templombúcsú keretében a nagybakosi római katolikus templom falán felavatták Szent László emléktábláját. Kárpátalján ez az egyetlen olyan szent hajlék, amely védőszentjének és névadójának a lovagkirályt választotta. A mintegy 230 lelket számláló helyi gyülekezet saját erőforrásait mozgósítva, illetve külhoni egyházi szervezetek adományaiból 1997-ben fejezte be templomának építését. Az emléktáblát adományozó Beregszászért Alapítvány kuratóriumi elnökét, Dalmay Árpádot ebből az alkalomból kértük fel nyilatkozatra.

Elnök úr, több mint kilenc évszázad söpört el a szent király földi pályájáról való távozása óta. Miért kell fölidéznünk azt az uralkodót, aki lélekkel keresztelte meg a magyarságot?

– Pontosabban 925 év telt el a halála óta, így ez az év lényegében jubileumi esztendőnek is tekinthető. Sajnos, korábban valahogy (nyilván nem véletlenül!) nem fordítottak kellő figyelmet a magyar történelem tanításában a kimagasló személyiségekre, eseményekre. Példa erre a 907-es pozsonyi csata vagy a második, 1285 februárjában történt tatárjárás, amely fényes magyar győzelemmel végződött. Ezekről a diadalokról kevés szó esett, esik. Ideje felhagyni azzal a gyakorlattal, hogy csak a vereségeinket oktatják, a győzelmeinket elhallgatják! Úgy érzem, Szent László alakjának bemutatása is többet érdemelne. (Emlékszem, tanári munkám idején, úgy 15 évvel ezelőtt, a szakiskoláknak szánt történelemkönyvben az egyik kép szövege ez volt: „Szent László legyőzi a hun (!) vitézt”) Az ideai megemlékezések során többször elhangzott, hogy királyunk a magyar keresztény férfiak ideálja, s ez

*Az emléktábla domborműve
Pálffy Katalin budapesti szobrászművész
alkotásának másolata
Fotó: Mezei Orsolya*

így igaz. Hankó Ildikó újságíró, néprajzkutatót és művelődéstörténészt idézném: „Történelmünk során számos olyan államférfiúi tehetséggel megáldott uralkodó tartotta jó úton az Európa szívében gyökeret vert magyarságot, akik nélkül népünk talán másutt, keletebbre, a végeláthatatlan sztyeppén talált volna hazát. A legkorábbi időkben államalapító István királyunk fogadtatta el Európával népünket, de a munka oroszlánrészt I. László király, vagyis Szent László végezte el.” Nagylelkű uralkodó is volt, nem csak országot gyarapító és védelmező király. Ő avattatta 1083. augusztus 20-án szentté első királyunkat, Istvánt, fiával, a tragikus sorsú, szent életű Imre herceggel és Gellért püspökkel együtt. Pedig István, illetve egyes történészek szerint Gizella, a felesége megvakította László nagyapját, Vazult, hogy megfossza a trón megszerzésének lehetőségétől. Ennek ellenére László király tudta, hogy

az ország és a magyarság érdekei előbbre valók az egyéni sérelemnél, tisztában lehetett azzal, mennyire fontos a magyar uralkodók, egyházi személyiségek kanonizálása azért, hogy a magyarság megtalálja méltó helyét Európában, elfogadják a keresztény országok. Jutalma nem maradt el: a száz évvel később uralkodott III. Béla királyunk 1192-ben Lászlót szentté avattatta.

Szilágyi Mátyás, Magyarország beregszászi főkonzulja avatóbeszédében arról szólt, hogy a középkori templomaink felújításakor sorra előkerülő freskók nyomán megbizonyosodhatunk arról, hogy Szent László az egész Kárpát-medencében mekkora népszerűségnek örvendett, hogy mennyire szerették, és csodálták tetteit. Bajnok Béla fia hogyan segíti a XXI. században is a nemzetegyesítést?

– Elsősorban arra van szükség, hogy szent királyunk életét, nemzetünk és a kereszténység megmaradása és felvirágoztatása érdekében végzett cselekedeteit minél szélesebb körben megismerje a Kárpát-medence magyarsága, de az itt élő más népek is tudomást szerezzenek róla. Amikor három évvel ezelőtt Beregszászon felavattuk Szent László emléktábláját, s arról az ukrán média is beszámolt, egy történelemben járatlan és elfogult ukrán nacionalista a Facebookon fenyegetőzött, hogy majd ők leverik az emléktáblát, mert milyen dolog az, hogy egy „ukrán” városban emléket állítsanak egy „jelentéktelen” magyar királynak, aki ráadásul lengyel származású (s itt nem a lengyel, hanem a „ljah” szót használta, amely pejoratív, megvető értelmű). Megpróbáltam vitába szállni vele, eleinte nem sok sikerrel, de aztán csak abbahagyta a mocskolódást, talán megértett valamit. Eltértem a nemzetegyesítéstől, mert ez inkább a Kárpát-medence nemzeteinek egyesítését szolgálná. Ami a magyar nemzetegyesítést illeti, a lényeg, hogy minél többen ismerjék meg a Szent Lászlóhoz fűződő legendákat is, s legyen a lovagkirály valóban minden magyar példaképe.

Szent László fivére volt Lampert hercegnek, aki Lampertházát, a mai Beregszászt alapította. Hogyan erősíti az Árpád-házi emlékek elevenen tartása a nemzet életkedvét?

– Köztudott, hogy az Árpád-ház adta a legtöbb szentet a katolikus egyháznak, sőt Szent István királyunkat az ortodox egyház is a szentjei közé fogadta. Nem véletlen, hogy az általam vezetett Beregszászért Alapítvány korábban Szent István mellszobrával is megajándékozta Beregszászt. Nemrég felajánlottuk a beregszászi római katolikus egyházközségnek, hogy elkészítjük valamennyi Árpád-házi szentünk domborműves emléktábláját a Pásztor Ferenc Községi és Zarándokház falára. Egyelőre nem kaptunk kedvező választ, de reméljük, az egyháztanács előbb vagy utóbb megfontolás tárgyává teszi javaslatunkat. Szerintem minden történelmi emlék elevenen tartása, minden emlékmű erősíti nemzetünk életkedvét, az elszakított területeken pedig a magyarok önazonosság-tudatát, nagyjaink, múltunk iránti jogos büszkeségét is. Sőt tovább megyek: a betelepült más nemzetiségű és józanul gondolkodó állampolgárok szemében is elismerést, tiszteletet kelthet az őshonos nemzet múltja iránt, ami a polgárok békés egymás mellett élését is szolgálja. Csupán Beregszásznál maradvan: remélhetőleg egyre többen értik meg, hogy nem igaz az a szovjet történészek által hangoztatott állítás, miszerint Kárpátaljára a „felszabadítók” hozták el a kultúrát, mert ott „ezer évig nem volt semmi”. Ezt a célt is szolgálják a kárpátaljai magyarság szellemi és földrajzi központjának emlékművei, szobrai, emléktáblái, de visszaállított korábbi magyar utcanevei, magyar intézményei is.

Szent László, mint az emléktáblán olvashatjuk, lovagkirály volt, Európában az első. Miből gondolják ezt? Hiszen Szent László idejében még nem köszöntött be a lovagkor. Mi, magyarok lovagkirályként a szintén csodálatos Nagy Lajost szoktuk emlegetni.

– A történelem tanúsága szerint Európában már a 8–9. század fordulóján voltak páncélos harcosok, lovagok. Megítélésem szerint a „hivatalos” lovagkor, azaz a lovagi rendek megjelenése előtt is beszélhetünk magyarországi lovagokról. Szent László lovagkirály volt, Európában az első. Így emlegették a győri megemlékezésen is. Mit jelent ez? Emlékezetem szerint ezt is Hankó Ildikó fogalmazta meg. Azt, hogy nem csupán a trónon ült, hanem a háborúban a seregek vezére volt, a csatamezőkön lovagjai élén harcolt,

példát mutatva hősiességével, halált megvető bátorságával. Nem csoda, hogy annyi legenda maradt fenn róla.

Napjainkban mintha megismétlődnének Szent László korának eseményei. A kereszténységet ma is védeni kell, s nem csupán az arab és fekete-afrikai migránsoktól, de sok esetben egyes nyugat-európai nemzetek vezetőitől, politikusaitól is, akik hallani sem akarnak földrészünk keresztény gyökereiről, készek beengedni muzulmánok százezreit és millióit Európába, igyekeznek pellengérré állítani és megbüntetni Magyarországot, mert nem befogadó ország, hanem magyar ország akar maradni. (Zárójelben jegyzem meg: sajnos, a mai ellenzék is egy követ fúj velük...) Szerencsére olyan kormányunk van, amely nem enged a brüsszeli nyomásnak, zsarolásnak! Egész nemzetünk hálás lehet érte. Ismét csak Hankó Ildikót idézem: „Szent Lászlót – éppúgy, mint Csaba királyfit – évszázadokon át visszavárták és -várják. Soha jobbkor nem érkezhetne a Kárpát-hazába, mint mostanság, védeni a határokat, megbüntetni a bűnösöket és újra feléleszteni a lovageszményt.” Azt hiszem, ezzel mindannyian egyetértünk.

Miket tehetnek a nem külföldről pénzelt, tehát igazi hazafias civil szervezetek – köztük a Balassi Kard Művészeti Alapítvány: www.balassi.eu – azért, hogy Nagybakos élénkebb színekkel kerüljön fel a magyar kultúra mai térképére?

– A beregszászi járási Nagybakosról tudni kell, hogy Trianon után sanyarú sors jutott ennek

a színmagyar községnek is osztályrészül. A Kárpátalját megkaparintó új állam, Csehszlovákia már a '20-as évek elején cseh legionáriusokat és hegyvidéki ruszin családokat telepített a faluba, részben, hogy lazítsa a magyar nyelvterületet, részben, hogy igazolja a kijelölt határok „helyességét”. A szovjet időkben ugyan a korábban, az 1938-as visszatéréskor hazaköltözött cseh telepesek már nem voltak ott, de a ruszinok (hivatalosan ukránok) újabb utánpótlást kaptak több hullámban is. A községben most nincs magyar nyelvű állami tanintézet, csak vasárnapi egyházi iskola létezik. Tudomásom szerint – kormányunknak köszönhetően – rövidesen magyar óvoda nyílik a faluban. Remélhetőleg ez lesz az első lépés a magyar nyelvű oktatás visszaállításában, mert bízom benne, hogy a sok vitát kiváltó ukrán nyelv- és oktatási törvényen felülkerekedik a józan ész. A Beregszászért Alapítvány vállalja, hogy meséskönyveket, meselemezeket, játékokat visz majd a gyerekeknek. Feltételezem, hogy államunk gondoskodik az óvoda felszereléséről is, de a hozzánk hasonló hazafias civil szervezetek részéről szép gesztus lesz a nagybakosi gyerekek támogatása. Gondolom, hogy már a Szent László-emléktábla felavatásával is felkerült a község az egyetemes magyar kultúra mai térképére. Rajtunk is múlik, hogy még élénkebbek legyenek a nemzeti összetartozásunkat bizonyító színek!

** Nagybakos a magyar kultúra térképén – 925 év címmel a Gondola hírportálon 2020. július 3-án megjelent írás átvétele.*

I. világháborús emlékmű – részlet